

JORDI

SETMANARI INFANTIL

Any I

5 de juliol de 1928

Preu : 20 cèntims

Núm. 20

—A mi em sembla que aquests exploradors que travessen el Pol Nord han d'estar molt intranquils.
—Ca, no ho cregueu! Precisament durant la travessia és quan tenen més sang freda.

Els cercadors de diamants

Coses de tot arreu * La terra dels * diamants

Pocs deuen ésser els amiguets de JORDI que no hagin dit alguna vegada, o no s'hagin sentit dir, els versets tan populars del dia de la Santa Creu:

*"Vostè, senyor galant,
que té la cara com un diamant."*

Diamants! Meravella de cristall que dorm en les entranyes de la terra. Terra de diamants? Des de fa temps, ho és el sud d'Àfrica, on hi ha les famoses mines de Kim-

berley, foradades imposants que forneixen, entre el pedruscall, les cobejades pedres valuoses. La més poderosa empresa diamantífera és la Companyia coneguda en el món comercial per la "De Beers" que sosté vint mil obrers africans i un exèrcit de detectius, car els robatoris són l'enemic més formidable del negoci. Penseu que cada any els furtis solen representar un cinc per cent del producte brut.

Els detectius vetllen curosament. Els obrers resten reclosos entre reixats dels quals no surten fins a l'hora de tornar al treball i, tant en els pous com en els tallers, els contramestres blancs atenen no sols a la perfecció de les tasques dels indígenes, sinó a evitar que les mines pedretes fulgents desapareguin en profit aliè a l'empresa. En entrar, els obrers són ruixats, mentre els escorcollen els vestits, i no poden eixir dels domenys de la Companyia fins passats quatre mesos. I lliures ja, encara romanen cinc dies en un clos especial... Són tants els que s'empassen diamants!

Els reixats, de nit, tenen ressorts que al més lleuger contacte fan sonar campanes i encenen llums elèctrics i així i tot... hi ha qui roba.

L'origen de Kimberley, la "Reina del diamant" és dels més interessants. L'any 1870, un marxant anomenat O'Reilly que visitava la Griqualàndia, sollicitava comandes dels pagesos bòers. Trobant-se a casa d'un dels seus clients, veié dos noiets que jugaven a boles. Li cridà l'atenció una d'elles i recaptà fàcilment, del pare, permís per quedar-se una

Rentant en els pur-
gadors el pedruscall
de les tries.

Les reixes de la presó diamantina. La terra en sortir de la mina.

bola, que, en arribar a Capetown, mostrarà a un joier: era, simplement, un diamant de 21 quirats i mig. Un afeccionat pagà pel diamant 25.000 francs, que el marxant, home honorable, partí amb el seu client.

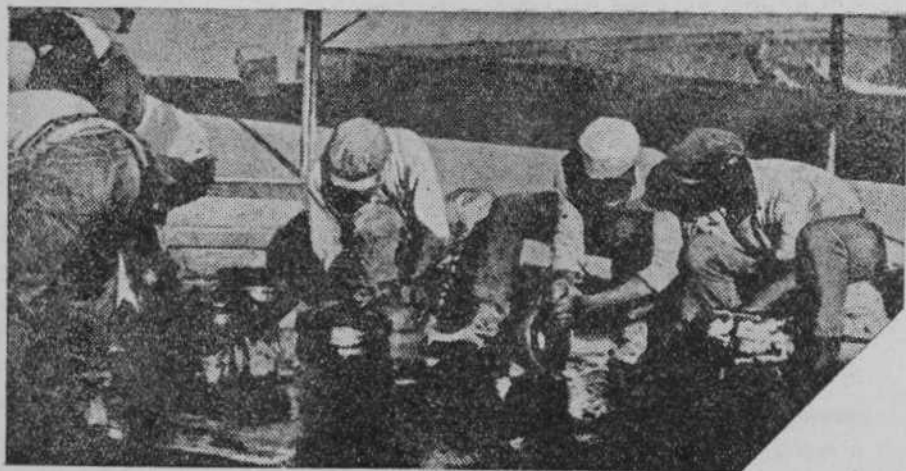
El bòer, alligonat pel cas, comprà a un hostentot per deu mil francs, una pedra de 84 quirats que tornà a vendre de seguida per 560.000 francs. És la coneguda "estrella de l'Àfrica del Sur" esdevinguda propietat dels comtes de Dudley i que val actualment més de dos milions de pessetes.

Els jaciments de l'Àfrica austral són generalment explotats per mitjà de pous a cel-obert, foradades a molts centenars de metres de les quals s'extreu la terra diamantina. També es fan mines de dos i més quilòmetres d'extensió, on els indígenes semblen

cucs negres que arrossegueu vagonetes o s'enfilen amunt i avall mercè als muntacàrregues, que aboquen la terra per portar-la als purgadors. Quan aquesta terra ha estat tornada fang, la passen per uns sedassos finíssims que retenen els cossos sòlids. L'escòria és menada per mitjà d'un tren a una muntanya artificial i els relleus són sotmesos a l'acció d'una màquina, el "pulsator", que separa els diamants de la terregada.

L'explotació és intensiva, però les mines de Kimberley, a despit dels anys d'explotació que porten, no semblen pas acabar-se encara. Com tampoc no sembla perdre's l'afecció als diamants, per bé que molts que en porten no saben pas el treball que de trobar-los representa.

FURÓ

Esbandint de terra el diamant cobejat.

EL LLORO I EL CAVALL

*Per tractar de les queixes que tenien
uns quants animalons que al bosc vivien,
cridats a una reunió, certa vegada
tingueren dintre el bosc una sentada.*

*Allí, assenyadament,
cadascú de ses queixes feu esment,
aclari ben bé els fets. Totes les bèsties
donaren per passades les molèsties
prometent que en sortir cap no diria
paraula dels acords fins que en fos dia!
(Ja s'havia acordat, per precaució,
que el lloro no aniria a la reunió.)*

*I va sortí el cavall, però un cop fora,
se li atansà un lloret ben de la vora
i li digué, somrient: —Quina xerrada!
I què heu dit d'important? Ja heu fet bugada?
—Hem resolt tots els punts! —Sí? Conta, conta!
—digué el lloro, esperant una hora tonta
del cavall, però aquest, bèstia discreta,
respongué al lloro, fent gentil corbeta:*

*—Oh, lloro amic... Tu saps guardâ un secret?
—Quí, jo? On vas a parar!! Sóc un palet,
un còdol... Què't diré! A mi em plomarien
i ni un mot del meu cos treure podrien!
—recalcà el lloro, ple de vanitat,
—car que és bèstia xerraire està provat—
per tal d'aconseguir que, amb babarotes,
el cavall hi caigués de quatre potes.*

*Però el cavall, seriós, li replicà:
—Jo sóc igual que tu de tarannà...
Abans mort que dir res!... —I, girant cua,
deixant el lloro palplantat, s'afua...*

*Oh, noble discreció
la del corser, donant semblant lliçó,
que ensenyar-la caldria
a molts llorets que per aquest món fan via!*

CLOVIS EIMERIC

EL SERPENT

EL QUE DIUEN LES BESTIOLES

On vares néixer? En el pedregar... M'agrada de viure entaforada i només surto quan és molt gran l'eixutesa. Jo sempre he estat amiga de prendre banys.

On vares aprendre les beceroles? La mare va ensenyar-me a fer les primeres esses en el cartipàs inacabable de la terra... Ara que, moltes vegades, les lletres que feia amb el cap les esborrava amb la cua! Quan es posava dreta, dibuixava la l, la i, la j, i ajaçada per terra, feia totes les altres. Penso que cap altre animal no ha tingut mai millors beceroles!

Quan vares començar a fer la viu-viu pel teu compte? El dia que una rata va venir a fer-me babarotes. Babarotes a mi? Li vaig clavar les dents i dos minuts més tard la rata era morta... Me la vaig empassar.

Quins són els teus amics? Els animals que bonament es posen a tret de fibló... Que m'agraden conills i pollastres! També m'agrada molt la llet de dona... Sempre he estat llaminera!

Quins són els teus enemics? L'erició... L'erició és un mala bèstia! Amb aquell cos ple de pues, quan jo m'hi acosto, es torna una bola i si faig la níciesia de cargolar-me al seu voltant, surto ben nafrada! Tampoc puc veure les canyes verdes! El meu llom no s'ha fet per rebre vergassades de canya... ni de cap altra mena!

Quina cosa és la que més t'agrada? La llet, ja us ho he dit... Quantes vegades, a les cases de pagès, he anat poc a poc al pen dels bressols, per tal de furtar la beguda dels infants!

Quina és la cosa que més t'empipa? La pallassada dels hindús que em fan adormir al so d'una música dolenta... Ves quina gràcia! Qui no s'adorm! I després fan córrer que m'agrada la música! Tot per presumir d'encisadors de serpents. Sort que per aquestes terres, ningú no es preocupa de fer música. I això que, veieu?, la sardana em sembla que m'agradaria. Que bé que faria la rodona, jo!

Quin és el teu desig més ardent? Anar a una terra que en diuen Mallorca, on tinc entès que ens tanquen en una capsà de cartró i ens omplen de confits i ens porten a passeig per mar i per tren, sense res d'orgues ni músiques... Oh, qui pogués arribar a ensaïmada, l'estat perfecte dels serpents! Encara que fos morint a bocinets dolcíssims... Ja va dir-ho un poeta: "Un bel morir tutta una vïta onora!".

LES PIRAMIDES D'EGIPTE

DESERTS QUE JA GAIREBÉ NO HO SÓN

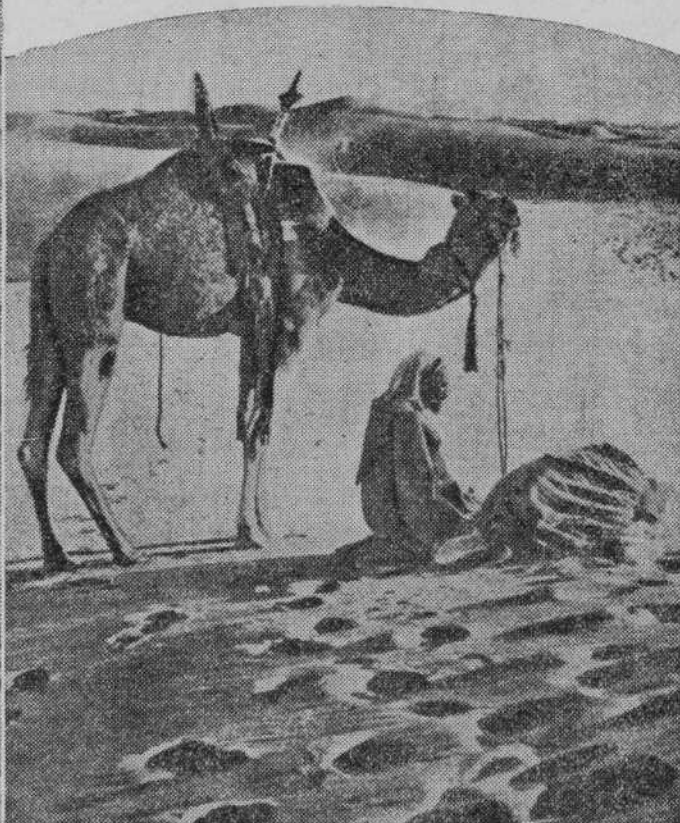
Tor passa, tot es trasmuda, tot canvia esperonat per la dinàmica moderna que no té espera per res. Fa poc més de mitja centúria, els deserts arà-

bics servaven encara tot el prestigi de l'antigor. Eren comptadíssims els viatgers agosarats que s'arriscaven a les depredacions dels beduïns i a les molèsties innombrables de l'excursió, llarga, pesada, a través dels arenys càlids i cavalcant damunt la gepa boteruda dels camells, feixucs, però resistents.

Poc més de mitja centúria fa que la magnífica calçada que mena de Guizeh fins a les Piràmides, fou inaugurada. La féu construir el gran cadí Ismail perquè l'Emperadriu Eugènia pogués satisfer el seu caprici d'anar còmodament a veure la meravella secular, a través de la mòbil planúria del Nil. En aquells temps, no era possible de visitar Thebes, Karnak, Luxor, Assuan, si no era embarcant-se en un "dahabieh", la característica nau que solca el Nil en totes

El beduí típic

El gran areny

direccions. Avui, ferrocarrils confortables estalvien temps i diners. Avui, en vuit dies, pot tenir-se una excellent visió d'Egipte i no són necessàries grans fortunes.

Però els deserts ja gairebé no ho són. Els beduïns ja no són més que guies, discretament organitzats. Els camells semblen escapats d'una col·lecció zoològica. Al Caire, a Luxor, a Assuan hi ha amples, luxosos i monumentals hotels. L'automòbil arriba fins a les Piràmides, aixecant núvolades de pols. A l'entrada del Caire, dues ciutats elegants: Heliòpolis i Heluan.

Les antiguitats d'Egipte—aquella quaranta segles que des de les Piràmides contemplaven els soldats de Napoleó—estan tarifades. Anglesos, nordamericans i alemanys omplen el desert durant les mesades que van de gener a abril. Uns per salut, per la tebior del clima; altres per pura tafania, per vanar-se d'haver vist grans meravelles mil·lenàries.

Dahabiehs de luxe, victòries, ases blancs, autòmibus en fileres interminables petgen les arenes resseques, endurides, emmenant els turistes de vestit blanc, casc de suro i kodak. Volten les piràmides, visiten Thebes la de les Cent Portes, puguen vers les tombes dels reis, fan visita a Amenofis II, davallen fins al circ esquerp d'El-Bahari, mengen en mig de les runes colossals del Ramesseum i no reposen, no fan la sesta com els orientals, sinó que s'apressen per veure les tombes de les reines i Medinet Habú, i tornen Nil avall per saludar de lluny els dos colossos de Mèmnon. És una gran riquesa passavolant que

nodreix les arque d'aquest país, que sense tenir tabac omple de tabac tots els estancs d'Europa. Miracles de la indústria!

L'Alt Egipte té quatre milions de datilers i uns vuitanta mil camells i ho serva tot, perquè un Egipte sense dàtils i sense camells, perdria caràcter. És comprensible un port mediterrani sense cacuets, tramusos i guixes remullades? Anant del Caire a Luxor, no es veu altre conreu seriós que blat morenc. Cada tarda, el cel s'ennuvola. Els que no coneixen el país es planyen de no tenir parai-gua. Els beduïns, nus, torrats, indiferents a l'eixutesa del panorama, riuen.

—Ací no plou mai!—diuen en un anglès carregat de "jotes".

Alguns beduïns, pocs, perquè no es digui que no n'hi ha travessen el desert cavalcant damunt de bufles. Però la solitud dels desert agonitza. Durant tres mesades, les piràmides contemplen els campaments moderns, escolten les parles més estranyes, tremolen a la remor de botzines d'automòbil, sirenes dels dahabiehs, i aprenen modernitat... És la riuada d'or dels turistes que hi deixen els dòlars i les lliures esterlines, a canvi d'uns records inoblidables, bona mercaderia que per molta que se'n vengui no enfeblirà el país.

Les Piràmides no fan cabal del traüt turístic. L'Esfinx sembla riure per sota el nas. I el beduí, i el libic, i l'àrab, compten la suma dels "batxixs" obtinguts durant la tongada d'hivern. Els deserts d'Egipte comencen a ésser tan convencionals com les geleres suïsses.

Les Piràmides acompanyades

UNA MESADA A LA JUNGLA

(Continuació)

—No, perquè em farien presoner i no podria tornar a veure els meus pares.

—T'enganyes... Ni anglesos, ni francesos, ni el nostre poble, ni cap altre d'Europa, és fonamentalment dolent...

Jordi i Nuri estaven encisats de l'espectacle que s'oferia continuament a llurs ulls golafres de varietat. No eren pas les aventures que ells havien somiat de serpents, bambús i negres, però tenia un interès educatiu tot allò que veien.

Quant a l'oncle Oliveri, val a dir que no tenia cap desig d'exposar els nebots a cap perill efectiu. Posava a prova només llur resistència física, ensems que els ensenyava en el llibre de la veritat, que és el més bell de tots. És més: començava a somiar ell mateix en un retorn a la terra pròpia. Tenia ja un objecte: aquells nebots eixerits i animosos, pels quals podria vetllar profitosament.

Era prou adinerat per permetre's el luxe de deixar el càrrec que tenia, reunir els seus cabals i fer via a Europa. Prop d'una mesada feia que vivia amb Jordi i Nuri i havia bastat aquell espai de temps per fer-li comprendre que ja no sabia estar-se sense la companyia dolça d'aquells dos minyonets intel·ligents i animosos, que havien sabut resistir el viatge al Tibet.

Com a comiat del país, resolgué de portar-los a veure el Buda-Là.

El Buda-Là no és altra cosa que el palau del Gran Lama i està situat en un turó d'uns cent metres d'alçària. Forma un conjunt de temples i palaus pintats de colors vius, amb un palau central que domina tots els altres. Les cúpules, cobertes d'escates d'or, resplendeixen des de lluny sota els raigs del sol, i les columnes daurades que les sostenen donen a l'edifici un aspecte meravellós de contes de fades.

Jordi i Nuri cregueren, un moment, trobar-se enfront del palau d'un conte de "Les mil i una nits".

—Aquest turó isolat en mig de l'ampla planúria —observà Jordi— sembla talment una illa misteriosa en el cor d'un llac.

—Bona comparació—féu Maiarabati—, car aquesta planúria fou llac en altres temps, segons diu una llegenda que ara us contaré.

S'assegueren tots damunt la gespa, ombrejats per uns tamarius, i mentre contemplaven el Buda-Là, Maiarabati els digué:

"Fa temps, molt temps, els habitants d'aquesta vall resolgueren de bastir en aquest indret un temple que havia d'ésser el més ric i el més grandios de l'univers.

"Foren enviats emissaris a totes les terres veïnes, per tal de recollir metalls, fustes i marbres per a l'obra. Quan tot fou reunit, de la Xina, l'Índia i la Birmània, arribaren milers d'artistes cojejosos de treballar en l'obra santa.

"Gràcies al concurs de tots els homes de bona voluntat, el temple era gairebé acabat i anaven ja a inaugurar-lo els lames, quan el turó s'enfonçà i cobrí la planúria de desferres. Es cercaren

les causes del daltabaix i ningú no va endevinar-les.

"Tornaren a començar l'obra amb més delit que mai, però el temple s'enfonçà novament. Altres tres cops fou provat de bastir-lo, amb idèntic fracàs. Tota la gent estava esglaiada. Els savis anaren a consultar un vell Lama, la santedat del qual era famosa a tot el Tibet.

"—Jo no puc—digué—fer-vos conèixer la causa que no permet de bastir el vostre temple, però sé que hi ha a les muntanyes del Sud un sant que posseeix un secret. Si us fos possible de saber aquest secret, podríeu bastir sense obstacles el vostre temple.

"—On podríem trobar aquest home estimat de Buda?

"—No sé del cert on para, només sé que és a les altes muntanyes que separen l'Índia del Tibet. A vosaltres us toca de descobrir-lo!

"Els tibetans decidiren d'enviar a cercar el sant, i encarregaren la missió a un lama jovenet, anomenat Tsamda, tan intel·ligent com hàbil i coratjós, el qual havia viscut a les muntanyes del Sud i coneixia el llenguatge dels pobles d'aquelles regions salvatges. Recorregué tot el país fins a l'Himalaia; preguntà als vells, explicà la història del temple, però ningú no el pogué informar de si existia el sant ni d'on aquest vivia.

"—No em resta ja més que tornar a Lhasa—es deia, decebut, el lama—. Aquest home virtuós és intrometible, potser ja no és d'aquest món!

"Un dia que recorria a cavall els voltants del llac Palté, el seu corser, esverat per la presència d'un serpent estès a la carretera, s'aixecà de potes, trencà la sella, i el lama caigué a terra. Era difícil de continuar el viatge sense una sella sòlida. El lama guaità al seu entorn per si trobava ajut i va veure, no gaire lluny, una cabana de pobra aparença.

"—Potser hi trobaré una corda per subjectar la sella—es digué.

"Lligà el cavall a un arbre i entrà a la cabana on no hi havia més que un vellet.

"—Salut, germà—digué Tsamda—, que Buda et doni la felicitat!

"—Germà—respongué el vell, sense aixecar-se—, sigues benvingut i reposa prop de la llar.

"El lama descobrí, llavors, que el vellet era orb.

"—Germà—li digué—, et compadeixo perquè els teus ulls no poden veure el blau del cel.

"—Sí—respongué el vell—, des de fa molts anys no tinc la sort de veure el sol i l'única distracció meua és la pregària. Però, tu, ets un habitant d'aquest país?

"—Sóc un pobre lama que ve de les altes muntanyes del Sud i, en passar prop de la teua cabana, el cavall m'ha trencat la sella i voldria adobar-la.

"—Molt bé. Cerca per ací que hi trobaràs corretges. Ah, sortós de tu, que pots visitar les riques terres del Sud! És allà baix, a l'Índia on es

—Aurea, aneu, tu, En Ferran i Nuri, que la teva mare i jo reposarem en aquest xoplug. Correu, divertiu-vos, que mai us semblarà tan formós com ara el camp...

En Blai digué això, planyent-se de què les seves forces l'abandonessin, però li era precis retre's davant la realitat.

En Ferran es penjà al braç de les dues cosines, a la dreta la Nuri i a l'esquerra Aurea, i emprengueren junts una cursa per un senderó en davallada. Vers el final, gairebé no podien aguantar-se i anà de poc que els tres no caiguessin amuntegats. Un cor de rialles acollí el lleuger incident.

La Nuri, animada, contenta de veure En Ferran encisat per la Naturallesa, es mostrava formosa com mai. Li anava millor el semblant il·luminat per la rialla, que la seva acostumada gravetat de persona major.

En Ferran s'hi fixà:

—Nuri, estàs més bonica que una flor...

La noia va agrair el compliment, apretant el braç del seu promès, que afegí, adreçant-se a Aurea:

—Encara que Aurea, sembla una pometa camosina...

L'Aurea es tornà vermella, després d'empal·lidir lleument. En Ferran, instintivament, féu una feble pressió en el seu braç. Aurea es deixà anar i es ventà apressadament, amb violència.

—Mare de Déu, i quin ofec! Quina xafogor! Sortirem rostits de la vinya...

—Si vols, ens posarem per sota els pins... Està relliscós el pendic, amb la pinassa, però ben agafats tots, molt serà que caiguem els tres.

—No, vaig a juntar-me amb En Blai i amb la mare, que allí, sols, es deuen avorrir... Aneu vosaltres, si voleu!

I Aurea retrocedí fins el turó, on la senyora Tecleta dormia i En Blai, mandrosament ajaçat, feia mitja becaïna.

—Apa, fora mandra!—cridà la noia en veure'ls.

Els dos vells s'aixecaren amb certa dificultat.

—I En Ferran? I la Nuri?—preguntà En Blai.

—Per no morir rostits, se n'han anat cap el bosc.

—Per què no hi has anat tu?

Callà un segon l'Aurea. No hauria pogut explicar el per què. I així i tot, el "per què" era la coïssoreta d'aquella apretada al braç que li havia donat En Ferran. No havia estat un pessic, però a ella l'havia fet estremir com si ho fos. De totes maneres, no tenia cap necessitat de contar aquella impressió, que potser no passava d'ésser una criaturada.

—No volia apartar-me molt de tu—afirmà Aurea, contrariant no sense esforç, llurs veritables pensaments.

En Blai estigué a punt de deixar-se de goig. Seria veritat que aquella noia l'estimava fins el punt de posar passió en el seu afecte? Això era molt més d'allò que ell cobejava!

—Gràcies, estimada Aurea... Vinc amb tu... Véns amb nosaltres, Tecleta?

—A condició que em doneu un braç, perquè les meves cames estan avui molt tontes... Feia tant de temps que no sortíem!

—Està bé, recolza't... I tu també, Aurea, que encara tinc força per portar-vos les dues a la "volen-volen coloms"...

—No, jo res...—digué En Ferran—. Vaig a saludar unes amigues...

—Unes altres?—preguntà l'Aurea.

—Sí... No sé de quin color seran avui... Secrets de tocador...

Els timbres del teatre avisaven als concurrents que l'espectacle anava a continuar.

L'Aurea i En Blai, seguits de la senyora Tecleta, que estava una mica desorientada amb tanta de llum i de gent, tornaren a la llotja. L'oncle Blai, enardit per les sentors que suraven per la sala, es sentí més agosarat que mai i murmurà a cau d'orella de l'Aurea:

—Has vist l'amor del galan per la dama? Doncs, el meu és més intens... I tu... m'estimes?

L'Aurea s'estremí. Decantà els ulls a terra i contestà amb un "sí" tan feble que només podia copsar-lo l'oida d'un enamorat. I el senyor Blai ho estava.

L'Aurea no tenia plena seguretat en el seu amor, però l'ambient, l'ocasió, les mateixes impertinències d'En Ferran, li feren creure que estava enamorada, tal com, gràcies als secrets de tocador, el senyor Blai es tenia per jove.

En sortir... més secrets de tocador! Es toparen amb el senyor Baldragues que anava fent braçet amb la desconeguda rossa, amiga d'En Ferran. Estava canviat. En Blai, embadalit amb l'Aurea, no el va conèixer; l'Aurea, sí, i es clavà a riure sorollosament. Li féu molta gràcia aquell mltja-cerilla de seixanta anys... i encotillat!

Sempre els secrets de tocador!

CAPITOL VIII

El llop a l'aquait

El mateix senyor Baldragues anava desorientat. En Ferran, sempre al costat de la Nuri; l'Aurea encisada amb el senyor Blai. Realment, en el món passen coses molt estranyes.

—I tu, Nuri, estàs contenta del teu promès?

—Per què no? He obtingut damunt d'ell la victòria que més podia cobejar. Llevat que algun dia que altre va al teatre, i encara me'n demana nermis amorosament, matineja i m'acompanya en les meves excursions... Estic segura que m'estima... Jo mateixa m'he anat avesant al seu tarannà, i el dia que no matineja, l'enyoro...

—Sí, bé, que us estimeu, en una paraula!

—És possible, senyor Baldragues... En Ferran, de totes maneres, és simpàtic... Les meves amigues el prendrien ben de gust... Ja no puc dir més!

Anava el senyor Baldragues a trobar En Ferran:

—Apa, que no saps passar-te sense la cosineta!

—Vol creure, senyor Baldragues, que cada dia la trobo més maca? Ultra això, va emmotllant-se als meus costums i això

sempre afalaga. Fem excursions, però ja admet que utilitzem l'automòbil per a les puiades llargues i difícils... Veritablement, la Naturalesa és molt interessant... Jo he anat posant afecció a aquestes matinalades clares i oloroses que em treuen la mandra per tot el dia... Si vaig al teatre i em llevo tard, em sento inútil per a tot... Si vaig al cafè, m'adormo en un seient... Si m'estic a casa, m'en torno al llit...

—L'amor, l'amor, Ferran, que comença a dominar-te!

—No diré que no... La Nuri és bonica... i tractada a fons, no és tan bleda com jo la judicava... Abans d'ahir em va clavar un pessic al braç, perquè vaig guaitar—innocentment, no cal dir-ho—amb una certa detenció una d'aquestes palmeres que van pel món amb figura de dona...

—El pessic et va convèncer...

—Del tot; una dona no pessiga més que quan estima.

—I l'home també... Això li passa a tot el món...

—Ja m'entén, vostè... Vull dir que la Nuri comença a tenir gelosia de les altres dones, i la gelosia és filla simplement de l'amor...

—A vegades neix de l'amor propi.

—No, la Nuri m'estima... Ho juraria... I jo mateix, m'interesso molt per ella...

—Però no deixes de fer les teves calaverades...

—Ba! Són més aparents que reals!... L'altre dia, al Tivoli, vaig estar bromejant amb la Vélez i la Pineque, però sap per què?

—Tu diràs...

—Perquè allí, en una llotja, estaven parrujejant com dos coloms, aquest capcigrany d'Aurea i el boig del meu senyor oncle, que ara li ha donat per posar càtedra d'elegància... Sembla un figuri... Adhuc camina a saltirons, per fer-se la il·lusió que està en plena joventut...

—Així i tot, l'Aurea cada dia fa més goig...

No en dubtava pas En Ferran, però no ho volgué reconèixer.

—És una dona vulgar... N'hi ha a milers de noies com ella i menys estaquirotos també...

—No, no, estaquirot, no... El fet que En Blaiet s'hagi enamorat d'ella, no t'autoritza per a trobar-li defectes, Ferran...

—És que no val res... És un espàrrec amb faldilles...

—Espàrrec, dius? Ferran, estàs ofenent el sentit comú... En tot cas, un espàrrec tendrissim... Tinc la seguretat que ni examinant-la amb els raigs X arribes a trobar-li os... Si tota ella sembla de mantega!

—Apa, senyor Baldragues, sembla que vostè s'engresca!

—És que jo no puc consentir les injustícies... Precisament, he provat de llevar-li de la testa a Blai el disbarat que vol fer, pensant en tu... Li he dit moltes vegades: —Per què no cases a Aurea amb Ferran? Farien bona parella! Però En Blaiet, vol que et casis amb la Nuri, que no, no és una dona de la qual se'n puguin fer escarafalls... No vagis a pensar mal ara... Jo ho deia per apartar a Blaiet d'un amor que no li escua a la seva edat, i menys amb Aurea que, com tu dius, és una estaquirot, molt vul-

L'Aurea contemplà dolçament el seu oncle, i amb decisió el deturà:

—Oncle, t'estimo... No sé com dir-te que és el meu amor, perquè no te el puc comparar... No n'he conegut d'altre... Però t'estimo. Encara que se'n burlin les meves amigues i que es burlin de tu els teus amics...

—Oh, gràcies, Aurea! Les teves paraules em fan feliç!

I En Blai, d'amagat de tothom, besà suaument la mà de la seva neboda.

No era cosa de restar dalt del cim. La Nuri havia fet diverses fotografies i En Ferran badallava, meitat de gana, meitat d'avorriment. La senyora Tecleta cercava floretes silvestres per tal de distreure's. Aurea donà la veu de marxa i guiats per la Nuri que coneixia tots els topans, anaren vers una casa de camp propera, on encarregaren un bon dinar.

L'automòbil restà en el garatge i els cinc excursionistes, sense por del sol, entraren per la vinya de la hisenda.

Oh, quina sensació més delectant la de l'afalac frescal dels pàmpols, en lliscar entre cames, pessigollejant-les sovint, quan una branqueta es travessava pel camí, com si volgués impedir l'envaïment dels barbres xafarders!

En Ferran, que estava de bon humor degut a l'aire saníto, bromejava amb tothom.

—Apa, Aurea, que estaries encisadora amb una corona de pàmpols... Vols que te la faci?

—A mi no... En tot cas a la Nuri...

—No, no... A la Nuri vull retratar-la asseguda al peu d'un cep i voltada de raïms, per a posar en la fotografia, el peu següent: "Enmig, el raïm més temptador!"

La Nuri, per la seva part, volia retratar a Aurea, dreta, en actitud hieràtica, sostenint amb la seva mà un gros gotim de xarello.

En Blai, quelcom fatigat, saltava de tant en tant, amb relativa agilitat per damunt dels ceps, per a ventar-se-les de jove, i la senyora Tecleta, més pràctica, anava escollint els grans més daurats que anunciaven la plena maduresa. No volia perdre el temps.

L'Aurea estava enlluernada. Es sentia ingràvida, com una volva, amb l'esperit constellat d'alegres admiracions... Per la sargantana que fugia entre les pedres, per la processó de les formigues vers el seu graner, pel cargol que avançava pacientment amb la casa a coll, pel llimac, que és el mateix cargol però sense casa...

En Ferran, que era el qui havia fet aquesta importantíssima observació, assegurà que el llimac era un viciós i que s'havia jugat la casa al Circol de Caçadors la nit abans.

El sol, a despit de les ombrelles de seda, de puny exagerat i virolla xata, escalivava els cossos dels excursionistes. En Blai estava aixafat, suat, i notava l'opressió del cosset que li donava certes aparences d'esveltesa. La senyora Tecleta també sentia certa fatiga. En un turonet veïeren uns pins ombrejants i corregueren a beneficiar-se de l'ombra refrigerant.

Però, no era cosa d'encadenar els joves.

Anirien fins a Valldaura, passant pel formós passeig d'En Maragall amb llur esplèndid mirador des del qual s'albiren Sant Andreu, Sant Martí i la costa, terres enllà... Enfilarien la Rambla de Campoamor, creuarien la carretera reial i, posant el xòfer tota la destresa possible, avançaria pels camins veïnals, de rodres profundes, que després de voltes i retombs, menen a les bosqueries frondoses i perfumades que oregen la planúria del Vallès.

Emprengheren el viatge, rient Aurea a cada salt del cotxe en rodar pels clots del camí. No hi estava avesada als sendrocs ni als sotrats de les corbes i revolts, que unes vegades la llançaven contra l'encoixinat, altres contra En Blai, amb la natural alegria d'aquest, que encoratjava al xòfer perquè no mirés prim en refugir els obstacles del camí.

La Nuri admirava el paisatge; per ella l'automòbil no significava novetat de cap mena. En Ferran, assegut prop del xòfer, tombava el cap de tant en tant per a fer alguna broma a Aurea, que xisclava a cada bot de la carroceria, malgrat l'excel·lent suspensió del cotxe.

L'aire batia amb violència els excursionistes; l'Aurea havia tingut la poca precaució de posar-se unes faldilles de seda, que el vent provava d'aixecar i que ella deturava, subjectant-les amb els genolls. La Nuri, d'espatlles a l'aire, es veia lliure del compromís. En Blai i En Ferran reien de gust de les naturals preocupacions de l'Aurea.

Mitja hora d'excursió, sense contratemps, les posà en el cim de la serralada... Saltaren del cotxe. Aurea, que havia tingut les cames arronçades i ajuntades per a subjectar les faldilles, no sabia caminar. Tenia els peus adormits, sense tacte, amb un formigueig invencible.

Seduïda per la bellesa del paisatge, avançà, coixejant, fent bracet amb la Nuri. La Naturalesa, esponentosa, mostrava la gamma dels seus verds meravellosos, brillants en les vessants de Sardanyola, foscos i intensos en les profunditats de la Rabassada. De tard en tard saltava alguna perdiu embasardada per la remor eixordadora del motor.

La Nuri preparà la kodak, auxiliada amablement per En Ferran; la senyora Tecleta s'arranjà el cabell que havia voleïat lliurement durant l'excursió i En Blai, oferint el seu braç a l'Aurea preguntà a aquesta suaument:

—Et va agradant l'excursió?

—Molt! Això és admirable! Déu meu, i que pur és l'aire!

I la noia copsava àmpliament amb llurs narius l'aire carregat d'oxigen, que semblava afegir nova vitalitat al seu cos ple de salut. Enrojolada, àgil de cames i braços, es sentia tota una altra... Pensava potser en aquella altra Aurea, que anava a ésser la senyora major i que podria realitzar a diari anades tan agradables com aquella.

—Escolta, Aurea, aquí dalt, que per llei natural és més a la vora del cel, vull jurar-te que t'estimo amb tota la meua ànima... Amor tardà, ja ho sé, però tan ferm com si hagués nascut en la primavera de la meua vida... Puc seguir reiant-me del teu amor?

gar, molt "esparraguera"...—recalcava, sorneguerament, el senyor Baldragues.

—Ei, ei, poc a poc! Qui diable el fa ficar-se amb mi prop de l'oncle Blai? Jo no li negaré que l'Aurea és bufoneta, així, al primer cop d'ull... Crec haver-li tirat alguna floreta, alguna vegada... Però farà mala parella al costat de l'oncle; no li sabrà entendre el tarannà. Avesada a la vida de taller, en el Tivoli em semblà molt ridícula. Miri que acceptar el braç de l'oncle! Semblaven talment uns nuvis que vénen de fora!

—És que fa cara d'estar molt enamorada!

—No en faci cabal. A vegades, aquestes noietes que semblen tan severes, es mostren serioses per tal de pescar el xicot ric...

—L'Aurea em sembla que no és d'aquestes...

—L'Aurea és com totes... Cregui que no em costaria pas gaire enamorar-la.

—No diguis disbarats!

—Si no els dic... És que em molesta que l'oncle faci criatures des... Va més encaramelat amb ella que jo amb la Nuri...

—Però tu, què n'has de fer d'aquest detall?

—Ah, no res! Que no sóc el nebot de l'oncle?

—Indiscutible. Però, si tu et cases amb la Nuri, deixa a l'home que faci el que vulgui amb els seus fogots!

—Ja el deixo!... No li faig pas l'amor a l'Aurea... Si jo volgués destorbar aquest casament!...

—Què aconseguiries, infel·liç? Enamorada Aurea d'En Blai i En Blai d'Aurea, la teva intervenció no faria altra cosa que portar-te l'enemiga de la Nuri i posar-te en perill els milions de l'oncle.

—Em sobra talent per enganyar a l'oncle Blai, si vull...

—Fantasies teves... Tu no tens voluntat per a res...

—Si, eh? No ho digui gaire alt, que ja em va pujant la mosca al nas en veure aquest prometatge tan fora de lloc!

El senyor Baldragues començava a fruir el goig de la venjança. Ah, si ell aconseguia engrescar En Ferran per a que s'interposés en el camí de la felicitat del seu amic i assolís de separar Aurea d'En Blai! Després, ja cercaria la manera de separar En Ferran d'Aurea per a esdevenir bàlsam de pietat que guareix les ferides espirituals... I llavors... Fruïtes més verdoses maduren!

En Ferran, per altra part, recordava, a despit seu, les gràcies d'Aurea; feia comparacions mentals respecte a la Nuri i la Nuri no n'eixia gaire aïrosa. Ni de lluny no cospà allò que es proposava el senyor Baldragues amb les seves insinuacions.

Les coses no anaven molt millor, per bé que en un altre caire, de la banda d'Aurea:

—Mira, Blai...—es tutejaven ja.—No em sembla bé que Ferran, promès de la Nuri, faci ximpleries amb les dones de teatre, que deuen ésser l'esca del pecat mortal.

A En Blaiet no el preocupaven poc ni molt les facècies del seu nebot, mentre es casés amb la Nuri. Ell no pretenia altra que de tenir el camp lliure pels seus plans, però això no podia ni havia de confessar-ho a la seva futura muller.

—Li faré un sermonet que li faci fermar la testa per sem-

pre. Tens tota la raó... Un home que va a casar-se no està bé que banderegi per aquests mons de Déu... i davant de tothom!
—Has d'obligar-lo a què sigui formal. És el teu deure d'oncle.

—Va per mi... El deixaré com un guant!

En Blai, ple de bona fe, complí l'encàrrec. En Ferran resistí la predicació i tingué un presentiment:

—Aquesta moral és teva, oncle, o de la meua futura senyora?

—Dels dos...

—Ah! Perquè de tu, estic disposat a aguantar-ho tot, però no d'aquesta mocosa d'Aurea!

—Eh? Com! Et permets d'ofendre la meua promesa? Si no mirés que ets el promès de la Nuri, tu veuries el camí que t'ensenyaria amb la puntera de les meves botes! Mal educat! Més que mal educat! Mocosa, eh? I bé, què! Li netejaràs tu els mocs?

En Ferran imaginà que allò podia esdevenir baralla de placenta i moderà la seva empena.

—Oncle, no et posis així... Comprendràs que jo no puc sentir per Aurea, allò que tu sents!

—Ni manca que fa!

—Ja ho sé. El que vull indicar és que em molesten les ingerències alienes en els meus assumptes íntims... Sóc solter encara, puc permetre'm...

—Bona moral! Als homes solters els és lícit d'ésser uns grans poca-vergonyes!... Com a oncle de la Nuri, estic obligat a vetllar per la seva felicitat...

En Ferran aquesta vegada s'enganyà. Cregué descobrir que el seu oncle, en realitat, parlava per compte de la Nuri i una onada d'ira l'exaltà:

—Perfectament! De manera que la meua senyora promesa em vigila i fiscalitza els meus actes, abans i tot de casar-nos? Bo és de saber-ho!

En Blai respirà. S'adonà de l'error d'En Ferran i deixà que persistís en ell. Era massa egoista per a dir la veritat. No volia dificultats en el seu amor tardà.

Però les coses es complicaven. L'escena, poca cosa, no res, deixà mortificat En Ferran, que poc avesat a reflexionar, tenia feina llarga amb els dos noms que portava a la testa: "Aurea" i "Nuri".

Al senyor Baldragues li sortien llurs propòsits millor del que podia haver-se imaginat. La realitat combina millor que el cervell. Volia menar ell a En Ferran que fes l'amor a l'Aurea, per evitar el casament d'aquesta amb En Blai, però no podia preveure que potser s'arribaria al mateix resultat per camins completament oposats.

Per de prompte, En Ferran estava rabiós contra la Nuri... No li diria res, però, l'engelosiria per tal de fer-la sofrir... Gelosia? De qui? No seria una cosa còmica que l'engelosís amb l'Aurea?

Perquè En Ferran, per dins, reconeixia que Aurea era formosa i fins estava convençut que l'hauria estimat de tot cor, d'u-

na manera molt distinta que a aquella apàtica Nuri, a la qual se li acabava d'ocórrer de mostrar-se gelosa!

Quelcom exposat era realitzar la idea. Bromejar amb la cosineta, no li fóra pas una cosa difícil; procurar-li a Nuri la sensació que En Ferran s'interessava per Aurea excessivament, tampoc... Però, i si el que descobria l'embolic era l'oncle i tractant d'engelosir a la Nuri, engelosia a En Blai? Mau! Perillaven en el joc uns centenars de milers de pessetes!

Únicament Nuri es mantenia allunyada d'aquell tripijoc familiar, enverinat per les perverses intencions del senyor Baldragues. Era feliç... fins un cert punt. Sense entusiasmes pel matrimoni, s'havia anat acostumant a la idea del casori i es tenia per satisfeta amb què En Ferran s'avingués a les seves afecions.

Alguna de les seves amigues li havia dit que En Ferran no li era gaire fidel. Bona, senzilla, no s'havia enrabiada:

—És jove i alguna llibertat cal deixar-li... Ultra això, jo no puc pas tenir la pretensió que amb unes mesades li faci avorrir aquella vida que ell tant estimava...

Quant als amors, ja oficials, d'En Blai i Aurea, li eren simpàtics.

—Perquè acabés casant-se amb qualsevulla desconeguda, val més que es casí amb la cosineta.

I somià ja en convidar-la a excursions, si l'oncle Blaiet no s'hi oposava. Acompanyades les dues dones, d'En Blai i d'En Ferran, si l'oncle no s'acovardia, podrien passar uns dies força agradables.

Tan contenta la posà aquest pla, que va comunicar-lo al senyor Baldragues.

—Molt bé, neña; jo mateix li proposaré a l'Aurea...

El vell astut corregué a explicar el desig de la Nuri a En Blai:

—Saps que la Nuri m'ha confessat que li plauria endur-se'n Aurea en llurs excursions amb En Ferran? Tu podries anar amb ells...

En Blai pensà quelcom en les seves nafres, però com que es judicava jove, no volgué fer l'home.

—Si l'Aurea vol...

L'Aurea, volgué... El llop, a l'aguait, es llepà el morro.

CAPÍTOL IX

Vers les altures

El motor de l'"Hispano" roncava sorollosament; el xòfer, gorra en mà, esperava al peu de la portella, que anessin pujant els excursionistes. L'Aurea, En Blai, En Ferran, la Nuri, la senyora Teclata... El senyor Baldragues havia renunciat, allegant que tenia prometença feta de no morir estimat, però, en realitat, per no presenciar les festes d'En Blai a la seva promesa.

troben els més vells temples de Buda. És debades que els tibetans vulguin bastir un temple que sobrepassi els altres; no ho aconseguiran, perquè sota el sol de la seva vall hi ha un llac immens de què ells no poden sospitar l'existència i tots els fonaments s'enfonsen en les aigües... Tu, que ets del Sud, pots conèixer aquest secret; però no en parlis mai als tibetans que, si un sol d'entre ells coneixia l'existència del llac soterrani, aquest fugiria d'allí i vindria a inundar el nostre.

"Tsamda, en sentir aquelles paraules, s'aixecà ple d'emoció.

"—Pobre vell!—exclamà—. Jo sóc un lama de

Lhassa, tu m'has hiurat el secret; fuig de pressa, car les aigües envairan la teva casa!

"Després d'haver dit aquests mots, el lama deslligà el seu cavall i repregué al palop el camí del Nord.

El vell, ple de por, llançava crits desesperats; en aquell moment tornava de les prades un dels seus fills amb un ramat de cavalls.

"—Què us passa, pare?—preguntà—. Quina desgràcia us ha esdevingut?

"—Puja a cavall, fill meu—cridà l'orb—, pren el teu sabre i corre darrera un lama foraster que m'ha robat una corretja! Mata'l sense pietat!

(Continuarà)

- Sí, senyor, sí! Ja hi pot pujar-hi de peus. A l'estiu, el viatge és més llarg que a l'hivern!
- Impossible!
- No veu que la calor dilata els cossos, i els riells s'allarguen?

LA INFANTESA DELS NOSTRES ARTISTES CONTADA PER ELLS METEIXOS

US PARLA EMILI VENDRELL

Qui de vosaltres, amiguets jordians, no coneix el nom del popularíssim cantaire, exquisit interpretador de les nostres més belles cançons, el feliç creador de la "Cançó de Taverna" d'Apelles Mestres, l'home de la veu diàfana, Emili Vendrell?

Format al recer de l'Orfeó Català, Emili Vendrell és un artista genial que ha assolit èxits formidables. Separat del nostre art genuí, triomfa

així mateix en altres gèneres, però no per això oblida les seves cançons. Cantant i poeta, és racionalment nostre.

Ell és el que ara us parlarà de la seva infantesa. Llegiu-lo, perquè ell us dirà el que pot la força de voluntat:

"Des de menut, molt menut, vaig tenir afició

al cant. Tenia set anys i ja cantava en l'Escolania de Santa Maria, sota la direcció del mestre Comella. Vaig anar a col·legi fins que, ajudant les feines del pare, em tocà d'entendre'm amb el ciment, la calç i la gaveta... No perdia per això la meua afició al cant, i empecí per aquesta afició, a la qual dedicava les poques hores vagaroses, els petits lleures que el treball em deixava, vaig entrar a l'Orfeó Català, dirigit pel benemèrit mestre Millet.

"Durant tretze anys vaig fer l'ofici de paleta. Sovint, sovint, en sortir de l'obra, corria a casa meua, em rentava amb tota cura, em netejava de cap a peus, fent-me fugir la calç de mans i ungles, sopava amb una esgarrapada (un bon plat de mongetes, bacallà i una amanida) i el paleta del dia, brut i empolegat, gairebé tot ell blanquinós, era el "liederista" de la nit, sota la camisa blanca, el frac o l'smoking impecables.

"Una de les meves majors afeccions ha estat sempre la literatura catalana i la meua biblioteca és força notable i rica. Vaig començar-la de menut, amb aquella pesseta que el meu bon pare em donava cada diumenge; perquè, en lloc de gastar-la, passava la festa passejant per les Rambles i arribant-me al Port, o recorrent llocs gratuïts. Aquella pesseta, junt amb algunes propines que podia arrebregar, l'esmerçava en la compra de llibres vells o a casa En López, i adquiria obres de Guimerà, Rossinyol, Iglésies, etc.

"A l'inrevés de molts nois, l'anar a estudi m'era un passatemps agredolç, hi anava ben de gust, però la música m'era la temptació més forta. Una vegada, la Banda Municipal de Barcelona que dirigia Havors el Mestre Sadurní, tenia anunciat un concert al Passeig de Gràcia, i jo, per sentir-la, vaig fer "campana" i, amb els llibres sota l'aixella, vaig escoltar el concert, que acabà tard. Això, i el fet que altres nois expliquessin al pare la meua sortida, em valgué algunes clatellades paternals, que era el càstic de costum en aquells temps.

"Més gran i ja fent de manobre, anava per un carrer no molt ample, menant un carretó ple d'obra i materials... Allí hi havia uns ceguets que tocaven força bé i jo m'hi vaig deturar atret per la música. Amb el carretó vaig obstruir el pas i, embadalit, poc feia cas dels crits de cotxers i carreters que no podien seguir avant i anaven embussant el carrer. Calgué parar el concert i que els municipals em fessin marxar.

"Què més us diré? Que tinc un gran orgull en declarar la humilitat del meu origen i del meu ofici i que recordo amb goig que quan vaig cantar les "Estacions" d'Haydn a l'Orfeó, jo encara feia de paleta!"

FACÈCIES D'ACÍ I D'ALLÀ

UN CAS ORIGINAL

Conten—i val més creure-ho, que anar-ho a veure—que el baró de Thun, ministre plenipotenenciari del duc de Wurtemberg, al segle XVIII, era tan gasiu que per fer-se portar a la seva pàtria, un cop mort, sense gastar gaire, exigí que el fessin viatjar dintre una bóta tallat a bocins i salat. I durant la travessia, els mariners, creient que es tractava de bou posat en sal, es menjaren prop de la meitat del famós baró.

UNA BONA DITA

Deia Pitàgores: "No permetis pas que el son t'acluqui els ulls, abans d'haver examinat cada una de les teves accions durant el dia."

L'OIDA HUMANA I LA T. S. F.

Una persona que escolta a 100 quilòmetres de distància per mitjà de T. S. F. una audició teatral, la sol percebre més ràpidament que aquehls oients que estan en una llotja del mateix teatre. És a dir, en una audició de l'Orfeo Català, els que viuen a Tarragona, a Lleida o a Girona, senten més ràpidament la veu del cantant que els que són a les llotges.

Per paradoxal que això pugui semblar, és talment així. L'espectador, situat en una llotja a 50 metres de l'escenari, percep la música o'14 segons després de la seva emissió, car el so corre 340 metres per segon. El micròfon, en canvi, sol estar al costat dels actors i transmet la veu instantàniament, car les ondes hertzianes recorren 300 mil quilòmetres per segon i, per tant, l'auditor de T. S. F. rep les ondes dues mil·lèsimes de segon

després d'ésser trameses, o sigui abans que l'espectador que veu l'artista.

LA VANITAT ESTIUENCA

La gent comença a sortir al camp, aprofitant les vacances i X, un banquer molt ric, arriba a Caldetes i a l'estació es troba que en el mateix tren hi anava el cèlebre doctor H. Es fan incidentalment amics i van a posar a la mateixa fonda. L'endemà el banquer, vanitós, fa publicar la següent nota de societat:

"Ha arribat a Caldetes, acompanyat del seu metge, el banquer X."

El metge, en llegir-ho, s'apressa a fer inserir la següent nota:

"Ha arribat a Caldetes, acompanyat del seu banquer, el doctor H."

LA PESCA DE LA BALENA

Hi ha qui creu que la balena és pescada a les mars fredes del Nord o del Sud. Certament, és allí on més se'n pesquen, però a Algecires fa anys que hi ha establert una societat noruega que pesca balenes a l'estret de Gibraltar. A Vigo hi ha una altra societat que també pesca balenes a la banda del Cantàbric. I es guanyen regularment la vida.

FAULA-LLAMPEC

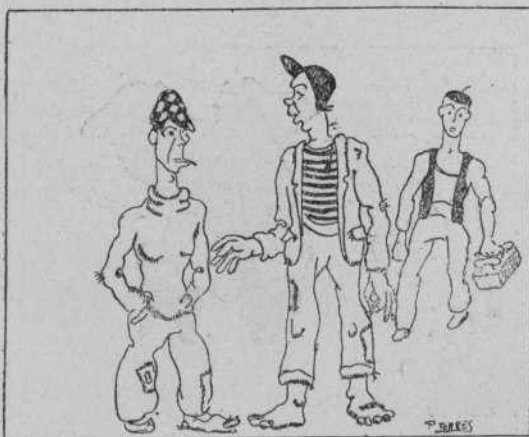
—He deixat diners al senyor X., i no trobo manera de cobrar-los-hi.

—Això és qüestió de temps. Amb temps ho cobrarem!

Moralitat: El temps és or.

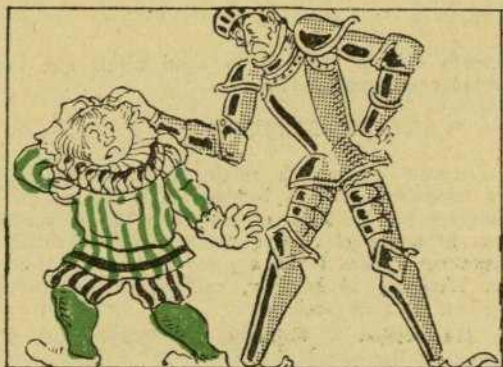

—Fa molta calor, en aquest restaurant!
—Cinquanta sis graus: 21 en aquesta sala, 15 a la cuina, i 20 al rebedor.

—Saps, Xarrapa, que avui et trobo més baix que ahir?
—No en facis cas! Es que vaig rentar-me els peus!

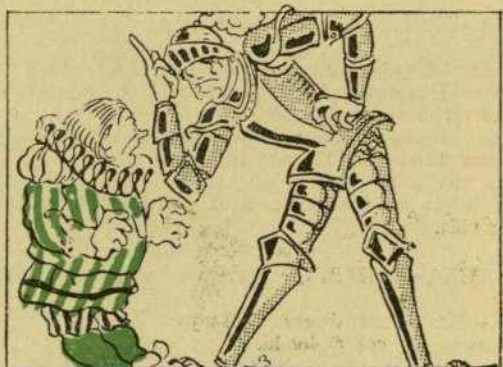
EL CAVALLER I EL BUFÓ - II

Diu, irat, el cavaller:
—No pensis tenir perdó
per la feta que em vas fer.

— Prova de no fer cap tort
i respon al que et diré
o sinó, dona't per mort.

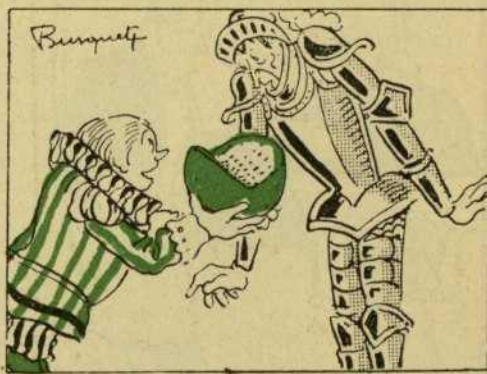
— Presenta'm un rei vermell
que tingui els patges ben negres
i el palau d'un verd novell.

— No sé que dir-te, bufó...
Rei vermell i palau verd?
Prou t'enreda el teu senyò!

— I tu ets bufó? Fuig d'ací!
Si els pagesos tots ho saben!
Jo et daré el rei... Vina amb mi!

— Una síndria! — El rei vermell,
un grapat de patges negres
i el palau d'un verd novell!